

Ódámilig serstöða

Hvussu ber tað til og hví hava Føroyar nú knappliga, júst sum vit vóru komin í rætta partin, aftur tikið eina aðra stöðu í Suðurafrikaspurninginum? Hví eru vit aftur í andstöðu til hini Norðurlondini? Hví eru vit aftur í andstöðu til allan tann demokratiska heimin minus Bretland spyr Jóannes Dalsgaard í "Sjónarmið" í dag.

Landsstýrið hevur gjørt av at seta tiltøkini móti Suðurafrika úr gildi. Henda stöða er tikin, tí gongdin í Suðurafrika hevur tikið eina meira positiva og dæmliga vend, sigur lögmaður við sjónvarpið. Henda gongd kemur væl við hjá teimum skipum, sum við samgongunnar vælsignili hava brotið altjóða politisku semjuna við tiltøkum mótvægis Suðurafrika. Skipini skuldu annars verið givin við fiskiskapinum nú fyrsta mars, men so hendi tað, at Frederick De Klerk loysti Mandela úr fongslu og lýsti ANC lógligt at vera. Hetta gjørdi, at Sundstein, lögmaður við góðari samvitsku kann seta "tiltøk" Føroya úr gildi — ella sum hann sjálvur málber seg — sleppur undan at seta tey í gildi.

Norðurlond og tiltøk

Men lögmaður hevur ikki meira enn boðað frá, at gongdin í Suðurafrika nú er so mikið positiv, at orsök er til at strika okkara "tiltøk", fyrr enn norðurlendsku uttanríkisráðharrarnir á fundi í Åbo verða samdir um, at haldast má fram við tiltøkunum móti Suðurafrika. Teir halda seg til áheitan Mandela á allan heimin um ikki at linka tiltøkini enn. Hetta merkir, at føroyingar enn einaferð eru í eini ódæmligari serstöðu í Norðurlondum. Stöða okkara fer at vekja undran og misnøgd í Norðurlondum, men tað tykist ikki órkymla landsstýrið ella landsstýrissflokkanar. Hvussu ber hetta nú til og hví hava Føroyar nú knappliga, júst sum vit vóru komin í tann rætta partin, aftur tikið eina aðra stöðu í Suðurafrikaspurninginum. Hví eru vit aftur í andstöðu til hini Norðurlondini? Hví eru vit aftur í andstöðu til allan tann demokratiska heimin minus Bretland (sjálvandi)?

Nú ella aldri

Stöðan er tann, at Norðurlond sum heild halda seg til sjónarmiðini hjá tí svørtu andstöðuni. Vit í Føroyum kenna hesi sjónarmið frá tí vit hoyra Nelson Mandela, Desmond Tutu, Allan Boesak og onnur bera fram í sjónvarpinum ikki minst í teimum framurskarandi tíðindasendingunum hjá BBC. Hvat siga so hesar andstöðurørslur? Tær siga: — Haldið for Guds sakir ikki uppát við tiltøkunum, fyrr enn vit hava fingið nokur minstukrøv eftirlíkað.

Øll Norðurlond uttan Føroyar halda seg til áheitan Mandela um ikki at linka tiltøkini enn

Hesi krøv eru: Allir politiskir fangar skulu loysast úr fangahúsi. Undantaksstøðan skal verða sett úr gildi. Avisar politiskar broytingar skulu gerast til bata fyrri tey svørtu. Ítøkiligar ábøtur skulu verða gjørdar á ávisum okjum, serstakliga innan almannu-, heilsu- og útbúgvingarverkið til gagns fyrri tey svørtu.

Teir svørtu andstöðuleiðararnir siga nú ella aldri. Linkar heimurin trýstið nú, so verður tað í hvussu so er ikki í bræði, at gongd kemur á politisku ábøturnar. Alternativt er meiri hatur, meiri harðskapur, meiri úthelt blóð og meiri neyð.

Føroyingar andøva ímóti

Hvussu ber tað til, at vit ella rættari sagt okkara landsstýri enn einaferð kemur okkum út í hesa stöðu — eina stöðu, har vit sum einasta norðurlenska tjóð andøva ímóti brøðratjóðum okkara í einum tí størsta moralska og demokratiska spurninginum í okkara öld? Hví enda Føroyar undir leiðslu av hesari samgonguni fyrri aðru ferð í altjóða skammikrökunum, meðan grønlandingar, isendingar, danir, norðmenn, sviar, samar, alendingar og finnar frítt kunnu lita heimin í eyguni?

Spurningurin er ikki heilt einfaldur. Men tað tykist, sum um landsstýri okkara hevur eitt grundleggjandi óðrvisi sýn uppá Suðurafrika enn onnur lond og aðrar stjórnmál demokratiska heiminum.

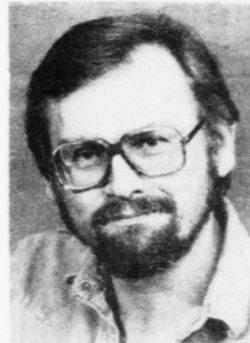
Meðan tey flestu siggja sanktionspolitikkinn sum ein moralskan og humaniteran spurning, tykist hann fyrri

landsstýrissamgonguna bert at vera ein spurningur um pening og vinning — um nær ein sleppur framat fiskiríkið Namibia og Suðurafrika. Tað man ikki vera av tilvild, at ein tann fyrsta viðmerkingin til frælsi Mandela kom frá einum samgongumanni undir viðgerðini av fiskivinnu-málunum. Nú Mandela var leysur, ráddi um at vera fyrstur at troyta veiði- og joint venture møguleikarnar. Lögmaður málbar seg litið óðrvisi í síni viðmerking tann dagin Mandela varð loystur — kanska ballaði hann sitt vinningssjónarmið eitt sindur betur inn. Tað gjørdi hann so í hvussu so er ikki seinni, tá hann skuldi greiða frá, hví landsstýrið strikar tiltøkini móti Suðurafrika.

Thatcher og vit

Tað man heldur ikki vera av tilvild, at mest sum øll grundgevingin fyrri at sleppa tiltøkunum var reint búskaparlig. Sambært lögmanni var nú heldur einki at óttast fyrri í framtíðini, hóast vit aftur eru farin í part við figgindanum. Tað, sum Margaret Thatcher sleppur væl frá, sleppa vit eisini væl frá! Her kemur tíðin helst at visa, at lögmaður hevur rætt. At hevna seg tykist ikki at vera stílin hjá ANC í Suðurafrika líka so litið sum hjá SWAPO í Namibia. Tað er soleiðis ikki landsstýrissamgonguni, men sáttarpolitikki SWAPO at takka, um vit sleppa at útbýggja fiskivinnusamstarvið við Namibia. Tað kemur okkum neyvan aftur um brekkur heldur ikki í framtíðarsamstarvinum við eitt svart stýri í Suðurafrika, at landsstýrið strikar tiltøkini í ótið móti raðum Mandela. Sostatt er einki at stúra fyrri sær frá

sjónarmið

Jóannes Dalsgaard
skrivur

tí peningaliga og vinningsliga sjónarmiðinum.

Tá Mandela um vónandi ikki alt ov leingi setur seg í forsetasessin í Suðurafrika, fer hann at hava ráð at bera yvir við Føroya landsstýri. Kanska gjørdi tað heldur ikki tann stóra munin fyrri Mandela og fólk hansara, at føroyingar lagaðu sin sanktionspolitikk eftir peningavinningssjónarmiðum. Stríð ANC og Mandela gjørdist valla hvørki longri ella styttri av, at føroyingar fyrri løtuvinning fyrst brutu altjóða tiltøkini móti Namibia/Suðurafrika fyrri síðan at samtykkja lóg, sum skuldi siggja út sum um vit ætlaðu at halda hesi tiltøk fyrri síðan aftur at snara tað soleiðis, at eingi tiltøk kortini verða sett í verk yvirhøvar.

Reiðarar seta krøvini

Soleiðis reka vit føroyingar realpolitikk og Nelson Mandela og fólk hansara hevur hetta so valla nervað. Tað kann ein og hvør siggja og Mandela varð jú leysur, uttan føroysk tiltøk, vil onkur samgongumaður ella kvinna kanska siga. Tað er helst púra rætt. Men hvussu við okkum sjálvum? Hevur alt hetta spælið einki nervað okkum sjálv — okkara sjálvsvirðing, okkara samvitsku mótvægis triðja heiminum? Hava vit ikki eisini okkum sjálvi at hugsa um, tá ið vit taka politiska stöðu og politiskar avgerðir í moralskum spurningum? Skulu allar avgerðir í hesum landinum í allar ævir verða treytaðar av krøvum frá føroyskum reiðarum? Skulu politikarar okkara ikki eisini hyggja í eyguni á sær sjálvum við hvørt?

Hvør má svara fyrri seg, men neyvan er tað heilsugott fyrri sálina og fyrri okkum sum fólk, at tey stýrandi leggja alt sum eitur politiskur moralur og soma til viks, hvørja einastu ferð nakrir reiðarar halda seg hóma ein møguleika fyrri vinningi. Neyvan er tað gott fyrri okkara ungdom, at vit, tá vit hita brøðratjóðir á máli, noyðast at ganga við káinsbrái, meðan brøðratjóðirnar ganga við fattum enni og tí fasta brái, sum tann goða samvitskan gevur.

Hvussu samgongufólk, tá tey um vónandi ikki alt ov langa tíð, fara at biðja Mandela og Nujoma um kvotur, kunnu lýta teimum í eyguni uttan at blunka, er mongum ein gáta. Jóannes Dalsgaard